

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก

สิงหาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี พ.ศ. 2537-2566	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ปีพ.ศ. 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัด พิษณุโลก ปี พ.ศ. 2566	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2567	2-12
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	3-5
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ ปี พ.ศ. 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-7

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	2-2
2-2	สมุดของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเพชรบูรณ์	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	3-7
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	6-7
7-1	การชะล้างพังทลายของดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล
- 1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน
- 1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

- 1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567
- 1.4.2 สถานที่ ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและพหุภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

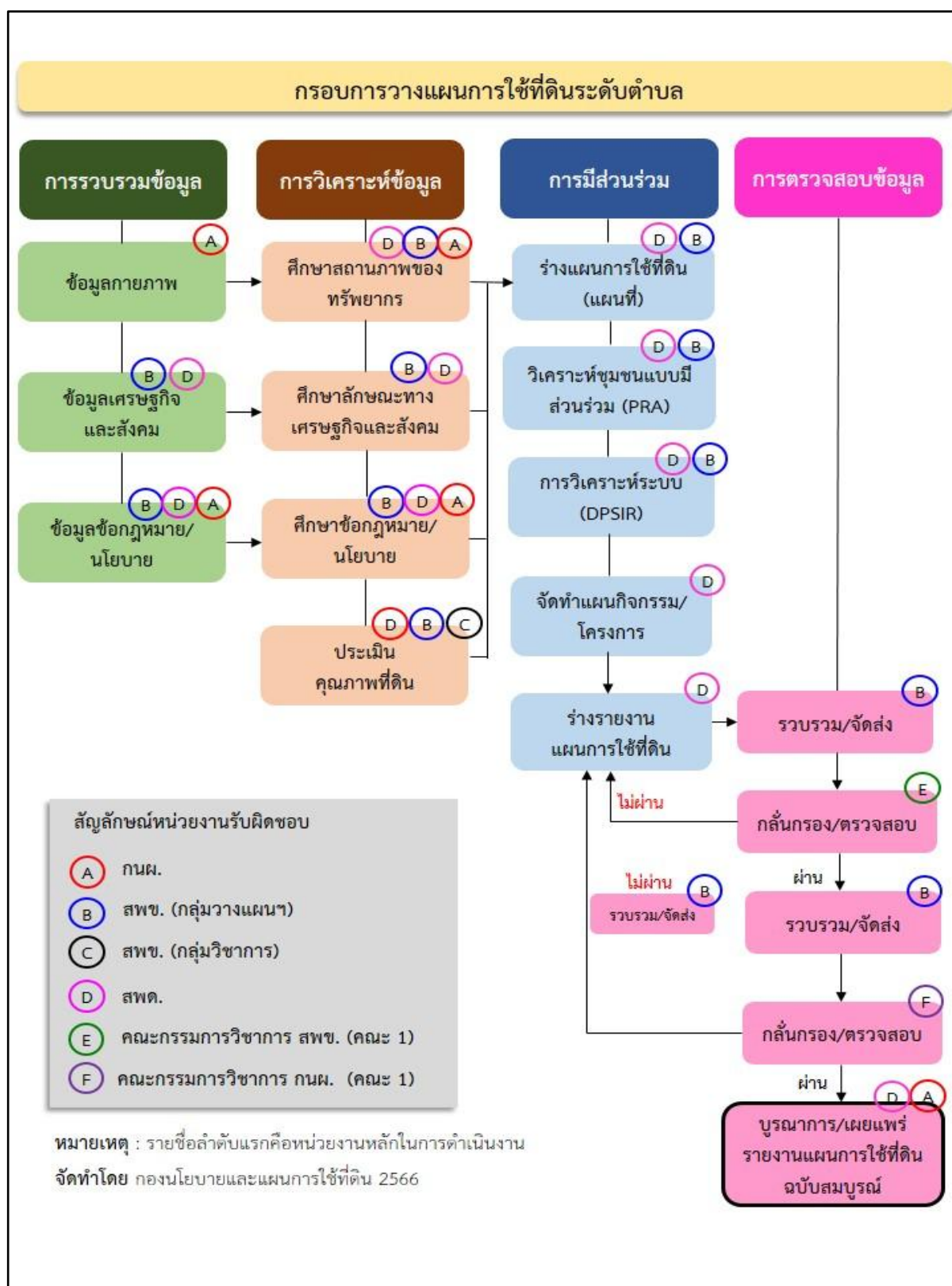
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“มุ่งมั่นพัฒนา ให้ชุมชนเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตดี วิถีพอเพียง” (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอนครไทย มีพื้นที่ประมาณ 184.15 ตารางกิโลเมตร หรือ 115,094 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลน้ำกุ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ตำบลนาผา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านพร้าว ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลยางโกน อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลนครชุม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 15 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านนาคาลัย	หมู่ที่ 9 บ้านน้ำลอม
หมู่ที่ 2 บ้านบุงสีเสียด	หมู่ที่ 10 บ้านนาคาลัย
หมู่ที่ 3 บ้านโนน	หมู่ที่ 11 บ้านร้องกอก
หมู่ที่ 4 บ้านนาบัว	หมู่ที่ 12 บ้านบุงหอย
หมู่ที่ 5 บ้านนาจาน	หมู่ที่ 13 บ้านไร่พัฒนา
หมู่ที่ 6 บ้านน้ำทวน	หมู่ที่ 14 บ้านน้ำตอน
หมู่ที่ 7 บ้านนาไก่อ่ชัย	หมู่ที่ 15 บ้านน้ำแจ้งพัฒนา
หมู่ที่ 8 บ้านโนนบึง	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขาที่มีความสูงระหว่าง 300-1,200 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ขุนน้ำแล้ง น้ำแควน้อย น้ำแจ้ง น้ำแจ้งน้อย น้ำตอน น้ำห้วย ห้วยนาแทน ห้วยน้ำบง ห้วยน้ำแล้ง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.8 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 18.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,059.3 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 116 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 209.7 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 17 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

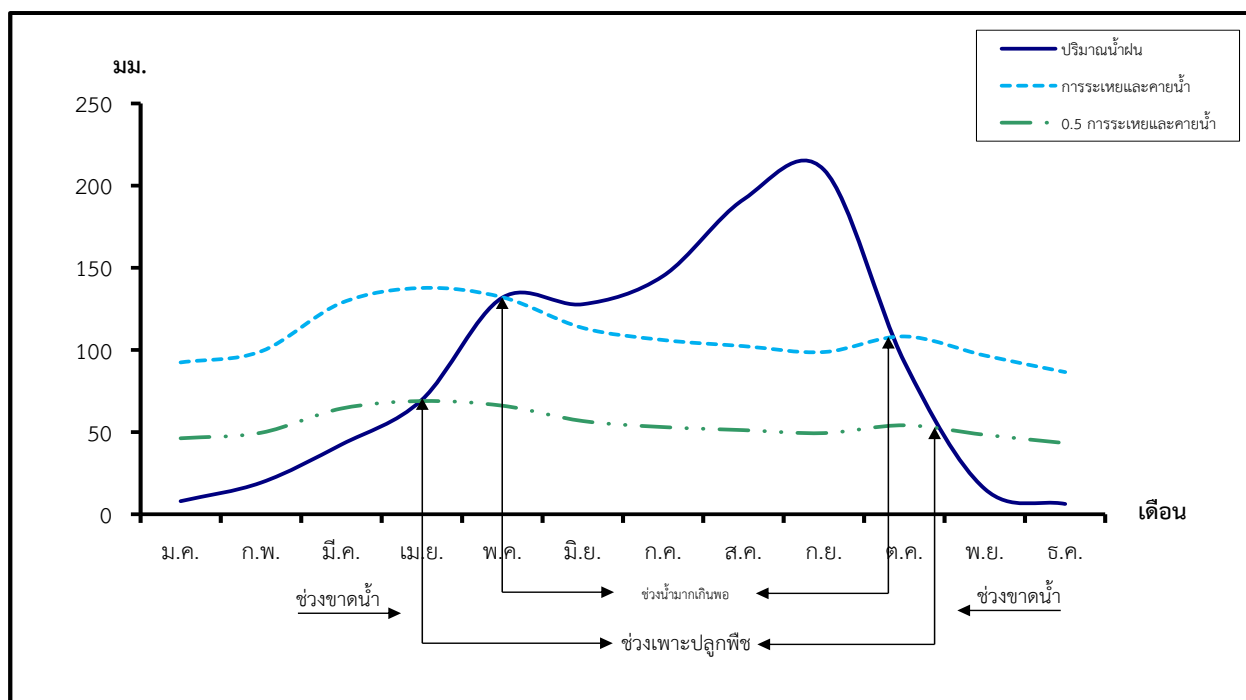
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์¹

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	18	32.3	24.5	63	7.9	2	92.4	7.8
ก.พ.	19.7	34.1	26.2	62	19.2	2	99.1	18.6
มี.ค.	22.1	36.1	28.3	63	42.4	5	128.7	39.5
เม.ย.	24	36.8	29.4	67	69.6	8	137.7	61.8
พ.ค.	24.7	35.3	28.9	75	131.8	15	132.1	104
มิ.ย.	24.7	34.1	28.5	78	127.8	16	113.4	101.7
ก.ค.	24.3	32.8	27.8	81	145	18	106.0	111.4
ส.ค.	24.1	32.2	27.4	83	191.6	20	102.3	132.9
ก.ย.	24	32.5	27.3	83	209.7	18	98.7	139.3
ต.ค.	22.9	32.9	27.1	78	92.7	10	108.2	79.0
พ.ย.	20.8	32.7	26.1	70	15.4	3	96.6	15.0
ธ.ค.	18.4	31.6	24.4	65	6.2	1	86.5	6.1
เฉลี่ย	22.3	33.6	27.2	72	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,059.30	118	1,301.60	817.1

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเพชรบูรณ์

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,589 ไร่ หรือร้อยละ 2.24 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 28,491 ไร่ หรือร้อยละ 24.75 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 57 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม
- 2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 12,694 ไร่ หรือร้อยละ 11.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด นาไร่
- 3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 13,899 ไร่ หรือร้อยละ 12.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ข้าวไร่/ชิง ไร่ไร่ ข้าวโพด
- 4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 1,262 ไร่ หรือร้อยละ 1.09 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สัก ปาล์ม น้ำมันยางพารา
- 5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 516 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะขาม มะม่วง กล้วย
- 6) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสุกร

7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 81,547 ไร่ หรือร้อยละ 70.86 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าปลูกรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 329 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 2,138 ไร่ หรือร้อยละ 1.86 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พุ่มหญ้าธรรมชาติ พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,589	2.24
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,026	1.76
U202	หมู่บ้านชาวไทยภูเขา	283	0.24
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	234	0.2
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	15	0.01
U603	สุสาน ป่าช้า	30	0.03
U605	สถานีบริการน้ำมัน	1	ns
A	พื้นที่เกษตรกรรม	28,491	24.75
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	57	0.05
A100	นาร้าง	9	0.01
A101	นาข้าว	12,361	10.74
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	324	0.28
A200	ไร่ร้าง	4,535	3.94
A202	ข้าวโพด	3,127	2.72
A204	มันสำปะหลัง	67	0.06

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

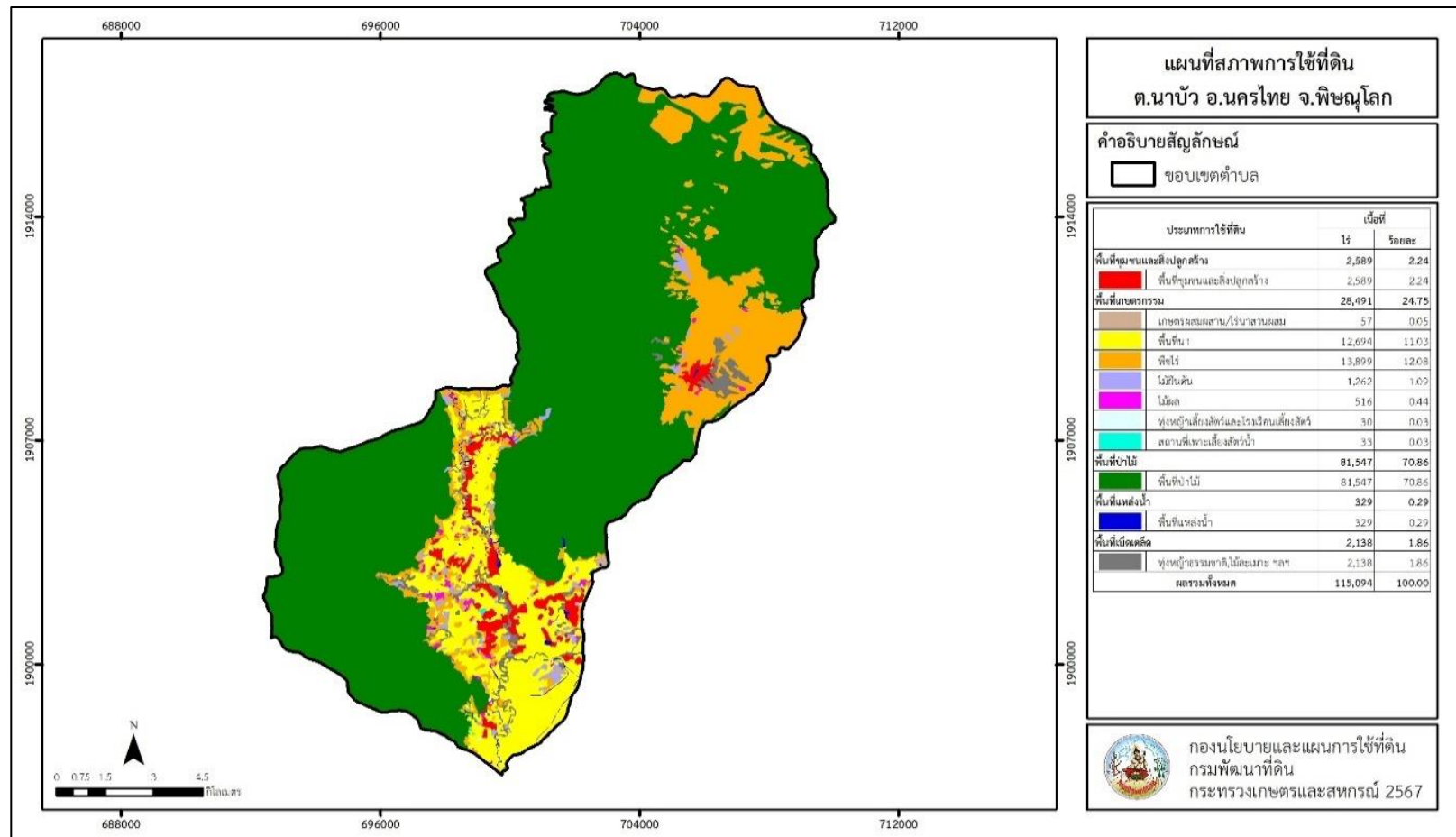
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A216	ข้าวไร่	481	0.42
A216/A222	ข้าวไร่/ชิง	5,209	4.52
A222	ชิง	469	0.41
A229	พริก	11	0.01
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	4	ns
A302	ยางพารา	324	0.28
A303	ปาล์มน้ำมัน	324	0.28
A304	ยูคาลิปตัส	74	0.06
A305	สั๊ก	519	0.45
A305/A412	สั๊ก/มะขาม	4	ns
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	1	ns
A315/A411	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า/กล้วย	6	0.01
A323	ตะกั่ว	6	0.01
A407	มะม่วง	57	0.05
A411	กล้วย	27	0.02
A412	มะขาม	428	0.37
A413	ลำไย	4	ns
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	24	0.02
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	6	0.01
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	33	0.03
F	พื้นที่ป่าไม้	81,547	70.86
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	573	0.50
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	78,998	68.64
F500	ป่าปลูกรอสภาพฟื้นฟู	1,976	1.72

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,138	1.86
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	88	0.08
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	2,025	1.76
M304	บ่อดิน	7	0.01
M405	พื้นที่ถม	18	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	329	0.29
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	153	0.13
W201	อ่างเก็บน้ำ	20	0.02
W202	บ่อน้ำในไร่นา	80	0.07
W203	คลองชลประทาน	76	0.07
ผลรวมทั้งหมด		115,094	100

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลนาบัว มีประชากรรวม 7,819 คน แยกเป็นชาย 3,810 คน เป็นหญิง 4,009 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 42.46 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,636 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,560 ครัวเรือน หรือร้อยละ 59.18 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,076 ครัวเรือน หรือร้อยละ 40.82 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลนาบัว	2,636	3,810	4,009	7,819
หมู่ที่ 1 นาคล้าย	120	176	182	358
หมู่ที่ 2 บุ่งสีเสียด	124	167	207	374
หมู่ที่ 3 โนน	245	342	333	675
หมู่ที่ 4 นาบัว	218	271	292	563
หมู่ที่ 5 นาจาน	126	176	180	356
หมู่ที่ 6 น้ำทวน	202	272	312	584
หมู่ที่ 7 นาไก่อ๊ะ	133	188	191	379
หมู่ที่ 8 โนนบึง	154	235	225	460
หมู่ที่ 9 น้ำลอม	260	406	420	826
หมู่ที่ 10 นาคล้อ	90	113	150	263
หมู่ที่ 11 ร้องกอก	102	144	161	305
หมู่ที่ 12 บุ่งหอย	48	57	64	121
หมู่ที่ 13 ไร่พัฒนา	310	235	240	475
หมู่ที่ 14 น้ำตอน	182	290	304	594
หมู่ที่ 15 น้ำแจ้งพัฒนา	322	738	748	1,486

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,636	100
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,560	59.18
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,076	40.82

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่รวมทั้งหมด 115,094 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,636 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 43.66 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 28,491 ไร่ หรือร้อยละ 24.75 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 18.26 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,560 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าว ชิง และข้าวโพด ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 176,939 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 60,305 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 92,073 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 31,380 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 84,866 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 28,925 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2567

ตำบล/หมู่บ้าน		แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)			รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
		อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน
ตำบลนาบัว		99,924	38,228	24,869	13,917	176,939	60,305	92,073
หมู่ที่ 1	นาคาลัย	186,854	23,348	23,899	33,051	267,152	76,698	65,594
หมู่ที่ 2	บุงสี่เสียด	136,918	47,166	34,617	5,985	224,687	86,013	166,569
หมู่ที่ 3	โนน	87,790	14,964	25,988	16,547	145,288	55,858	72,710
หมู่ที่ 4	นาบัว	90,462	37,513	25,716	8,596	162,286	67,332	84,869
หมู่ที่ 5	นาจาน	81,179	90,192	24,780	27,613	223,764	60,716	135,603
หมู่ที่ 6	น้ำทวน	85,892	22,815	32,978	19,073	160,758	54,865	130,332
หมู่ที่ 7	นาไก่อ่เชีย	51,495	24,066	10,495	6,615	92,670	42,807	68,467
หมู่ที่ 8	โนนบึง	113,766	37,328	16,724	11,371	179,190	49,938	132,580
หมู่ที่ 9	น้ำลอม	61,550	56,375	51,892	18,037	187,855	68,601	137,677
หมู่ที่ 10	นาคล้อ	119,028	30,843	27,858	9,022	186,752	68,749	91,219
หมู่ที่ 11	ร้องกอก	83,147	54,118	29,590	29,691	196,546	62,454	68,731
หมู่ที่ 12	บุงหอย	173,565	27,223	11,554	2,984	215,326	67,425	89,724
หมู่ที่ 13	ไร่พัฒนา	72,373	28,271	33,097	13,102	146,842	55,008	81,775
หมู่ที่ 14	น้ำตอน	134,846	50,881	14,424	15,134	215,285	67,115	82,723
หมู่ที่ 15	น้ำแจ้งพัฒนา	108,363	39,128	3,730	796	152,017	46,152	17,204

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่เตรียมการประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่าภูขัด เนื้อที่ 47,555 ไร่
- (2) เขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ เนื้อที่ 26,762 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 93,985 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 1,348 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 60,916 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 33,667 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 178 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 1,000 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 19,333 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลนาบัว มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,039.3 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลนาบัว มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

1) แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ชุนน้ำแล้ง น้ำแควน้อย น้ำแจ้ง น้ำแจ้งน้อย น้ำดอน น้ำห้วย ร่องกอก ร่องนาบัว หนองหล่ม ห้วยกตอ ห้วยกน่อง ห้วยซีก่าง ห้วยค้อ ห้วยชนะ ห้วยทราย ห้วยนาแทน ห้วยนาหนองหมาน ห้วยน้ำแหม ห้วยน้ำซ้อย ห้วยน้ำทวนแล้ง ห้วยน้ำบง ห้วยน้ำพริก ห้วยน้ำแล้ง ห้วยบวกกบ ห้วยปงใหญ่ และห้วยมหาโตไทย

2) แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำทวนแล้ง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลนาบัว มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 2 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 23 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 6 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Nbn-sIA ชุดดินหนองบุญนา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,706 ไร่ หรือร้อยละ 4.96 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Nbn-col-sIA ดินหนองบุญนาที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,301 ไร่ หรือร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Nbn-lb-sIA ดินหนองบุญนาที่มีความอึดตัวเบสต่ำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,023 ไร่ หรือร้อยละ 0.89 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Nbn-pic-sIA ดินหนองบุญนาที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 936 ไร่ หรือร้อยละ 0.81 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Nkg-sicIA ชุดดินหนองกุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 320 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Th-fsi-sIA ดินธวัชบุรีที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 632 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 17 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-silB ดินชุมพลบุรีที่เป็นดินทรายแฉะละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะ ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,158 ไร่ หรือร้อยละ 2.74 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-slB ชุดดินจักราช มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 726 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-fl-slB ดินจักราชที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 442 ไร่ หรือร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-gm-sIA ดินจักราชที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,638 ไร่ หรือร้อยละ 1.42 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Cpg-fl-slB ดินชุมพวงที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 96 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Cpg-fl-slC ดินชุมพวงที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 501 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Ds-col-slC ดินด่านซ้ายที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 280 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-slB ชุดดินปักธงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,004 ไร่ หรือร้อยละ 0.87 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-slC ชุดดินปักธงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 369 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-fl-slB ดินปักธงชัยที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 111 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-mw,fl,br-slB ดินปักธงชัยที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง เป็นดินร่วนละเอียด และเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 128 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-mw,br-slB ดินปักธงชัยที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 228 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-gm-sIA/b ดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 155 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-hb,gm-sLA/b ดินป่าธงชัยที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันนา มีเนื้อที่ 316 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Suk-sLB ชุดดินสติก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 666 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล

16) หน่วยแผนที่ดิน Suk-slC ชุดดินสติก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 74 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

17) หน่วยแผนที่ดิน Suk-hb-sLB ดินสติกที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 620 ไร่ หรือร้อยละ 0.54 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 94,606 ไร่ หรือร้อยละ 82.20 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 58 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน(%)	ความลึก(ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน(cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส(%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า(dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์(ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Chp-fsi-silB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.0-7.0	<2	-	3,158	2.74
Ckr-fl-silB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	442	0.38
Ckr-gm-silA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,638	1.42
Ckr-silB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	726	0.63
Cpg-fl-silB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	96	0.08
Cpg-fl-silC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	501	0.44
Ds-col-silC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	280	0.24
Nbn-col-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	1,301	1.13
Nbn-lb-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	1,023	0.89
Nbn-pic-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	936	0.81
Nbn-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	5,706	4.96
Nkg-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	>20	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	320	0.28
Ptc-fl-silB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	111	0.1

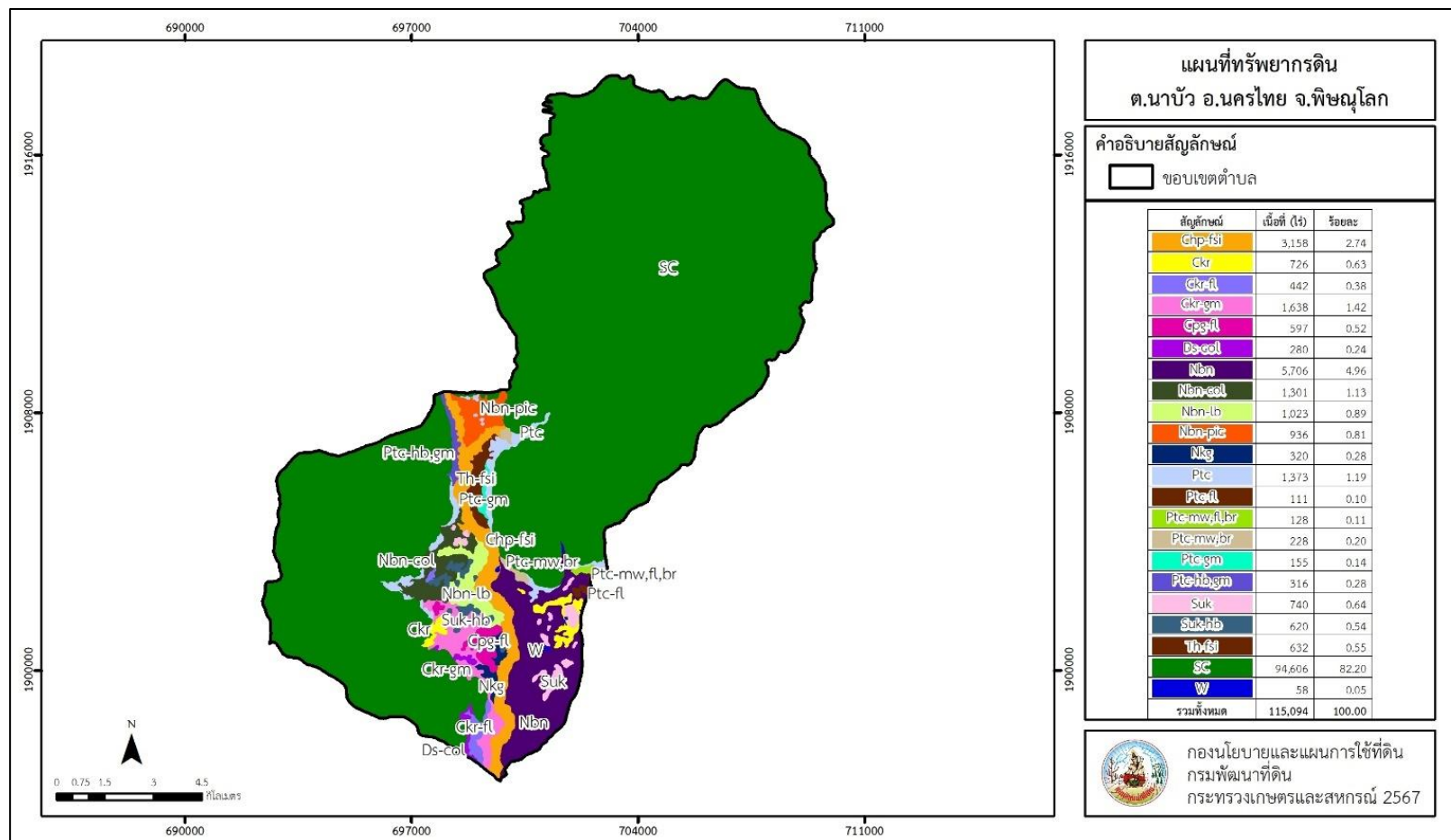

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน(%)	ความลึก (ซม.)	การระบาย น้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ของ ดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของชั้น จาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ptc-gm-sIA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	155	0.14
Ptc-hb,gm-sIA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	316	0.28
Ptc-mw,br-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	228	0.2
Ptc-mw,fl,br-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	128	0.11
Ptc-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,004	0.87
Ptc-slC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	369	0.32
Suk-hb-slB	2-พ.ค.	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	620	0.54
Suk-slB	2-พ.ค.	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	666	0.58
Suk-slC	5-ธ.ค.	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	74	0.06
Th-fsi-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	>20	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	632	0.55
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	94,606	82.2
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	58	0.05
รวมทั้งหมด											115,094	100

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลนาบัว คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินร่วนปนทราย ไม่อุ้มน้ำ มีการชะล้างพังทลายของดิน
- 2) ขาดแคลนแหล่งน้ำ น้ำไม่เพียงพอ
- 3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4) วัชพืช ศัตรูพืชในนาข้าว

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลนาบัว มีความต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) ลดต้นทุนการผลิต
- 4) การกำจัดข้าววัชพืชและศัตรูพืชในนาข้าว

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) การเพิ่มขึ้นของประชากร
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.3) การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน การใช้ปุ๋ยเคมีที่เหมาะสม และการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2.2) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.3) แผนรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) ผลผลิตตกต่ำ
- 3.4) ภัยแล้ง/อุทกภัย

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 4.2) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง
- 4.3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.4) รายได้ของเกษตรกรลดลง
- 4.5) คุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

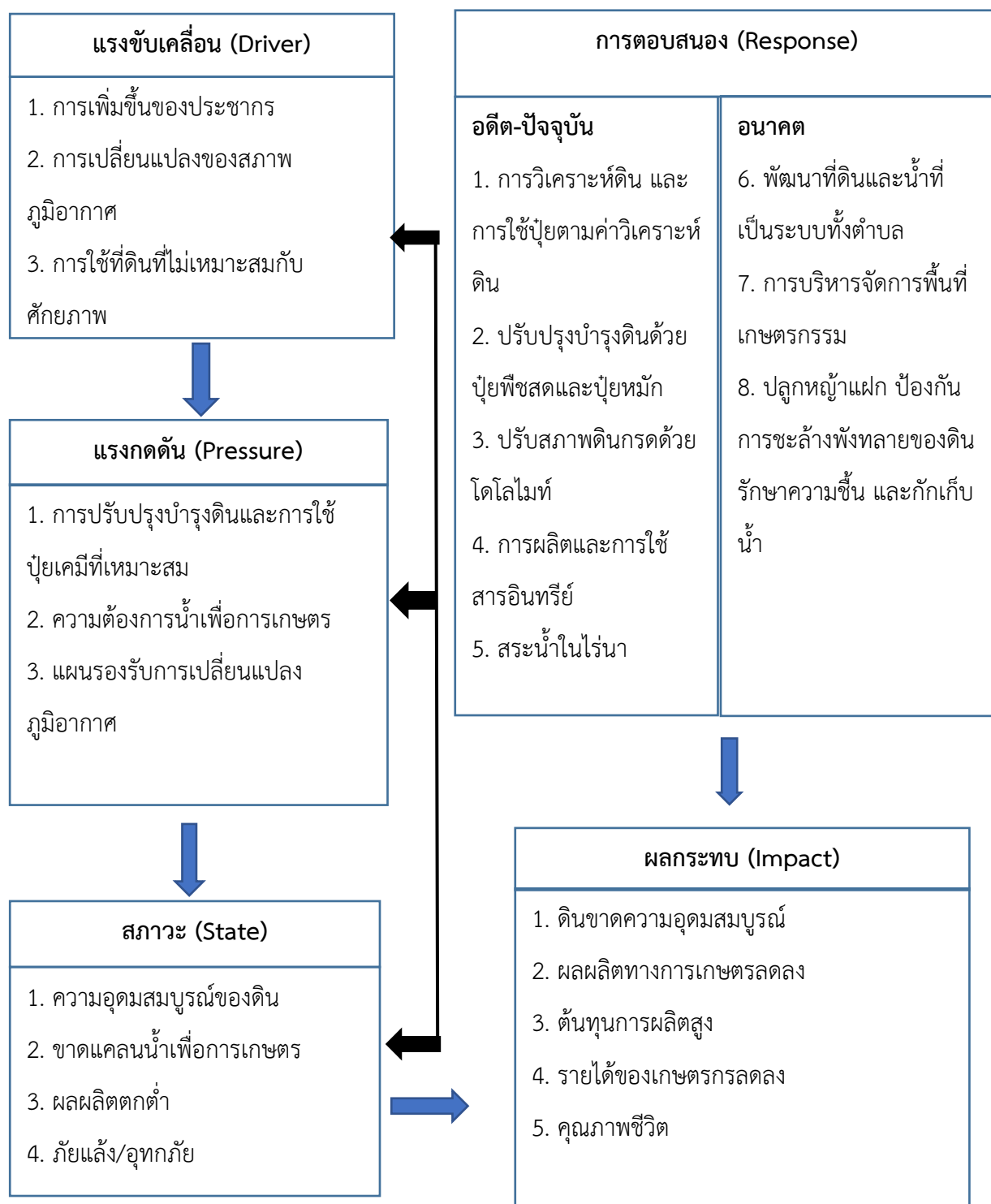
อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) การวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสดและปุ๋ยหมัก
- 5.3) ปรับสภาพดินกรดด้วยโดโลไมท์
- 5.4) การผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 5.5) สระน้ำในไร่นา

อนาคต

- (5.6) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (5.7) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map)
- (5.8) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้น และกักเก็บน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปี ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม

4.2.2 บริเวณพื้นที่ดอน

พืชไร่ที่นิยมปลูก ได้แก่

- 1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูก 2 ช่วง ได้แก่ ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม และเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม

ไม้ผล และไม้ยืนต้นที่นิยมปลูก ได้แก่ มะขาม ยางพารา และปาล์มน้ำมัน

ดังรายละเอียดในรูปที่ 4-2

ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี												
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
มะขาม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำธณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อ รากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง มะม่วง พืชผัก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	มันสำปะหลัง	มะม่วง	พืชผัก
Chp-fsi-silB	S2ewon	S2on	S2on	S2ns	S2n
Ckr-fl-slB	S2ewon	S2on	S2on	S2ns	S2n
Ckr-gm-slA	S2on	S2on	S2on	S2ns	S2n
Ckr-slB	S2ewon	S2on	S2on	S2ns	S2n
Cpg-fl-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n
Cpg-fl-slC	S3ewo	S2en	S2en	S2ns	S2en
Ds-col-slC	S3ewo	S2en	S2en	S2ns	S2en
Nbn-col-slA	S1	S3o	N	S3o	N
Nbn-lb-slA	S2n	S3o	N	S3o	N
Nbn-pic-slA	S1	S3o	N	S3o	N
Nbn-slA	S1	S3o	N	S3o	N
Nkg-siclA	S1	S3o	N	S3o	N
Ptc-fl-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n
Ptc-gm-slA/b	S2on	S2on	S2on	S2ns	S2n
Ptc-hb,gm-slA/b	S2on	S2on	S2on	S2ns	S2n
Ptc-mw,br-slB	S2ewon	S2on	S2on	S2ns	S2n
Ptc-mw,fl,br-slB	S2ewon	S2on	S2on	S2ns	S2n
Ptc-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n
Ptc-slC	S3ewo	S2en	S2en	S2ns	S2en
Suk-hb-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n
Suk-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n
Suk-slC	S3ewo	S2en	S2en	S2ns	S2en
Th-fsi-silA	S1	S3o	N	S3o	N

หมายเหตุ : ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีผลและความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศเป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มา

จากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้

เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 94,725 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 82.30 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 78,892 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 68.55 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 2,536 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.20 มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรมซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 13,297 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.55 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 15,193 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 13.20 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 10,612 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.22 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 331 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ มะขาม มะม่วง และกล้วย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 746 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ สัก ปาล์มน้ำมัน และยางพารา

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 1,528 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.33 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ ได้แก่ ข้าวไร่/ชิง และข้าวโพด

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก หรือเกษตรผสมผสาน

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 1,452 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.26 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 61 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ มะขาม มะม่วง และกล้วย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ สัก ปาล์มน้ำมัน และยางพารา

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 330 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ ได้แก่ ข้าวไร่/ชิง ไร่ร้าง และข้าวโพด

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงวัว

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 2,588 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อ และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,543 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินนอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ และ รีสอร์ท เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 328 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 151 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ห้วย หนอง คลอง เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 177 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำทวนแล้ง

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000)

มีเนื้อที่ 2,136 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.86 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ พื้นที่ถม

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000)

มีเนื้อที่ 123 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ สามารถพัฒนาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมอื่นนอกภาคการเกษตร เช่น เป็นเขตอุตสาหกรรม หรือเขตชุมชนเมือง เป็นต้น และในการใช้ที่ดินทำการเกษตรต้องมีการวางแผนการผลิตและการเพาะปลูกที่ตอบสนองต่อสภาพพื้นที่และภูมิอากาศและเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับที่ดิน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1) เขตป่าไม้		94,725	82.30
1100	เขตป่าไม้สมบูรณ์	78,892	68.55
1200	เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	2,536	2.20
1300	เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	13,297	11.55
2) เขตเกษตรกรรม		15,193	13.18
2.1	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	13,252	11.52
-	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	13,252	11.52
2221	เขตทำนา	10,612	9.22
2222	เขตปลูกไม้ผล	331	0.29
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น	746	0.65
2224	เขตปลูกพืชไร่	1,528	1.33
2225	เขตปลูกพืชทางเลือก	35	0.03
2.2	เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ)	1,878	1.63
2310	เขตทำนา	1,452	1.26
2320	เขตปลูกไม้ผล	61	0.05
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น	35	0.03
2340	เขตปลูกพืชไร่	330	0.29

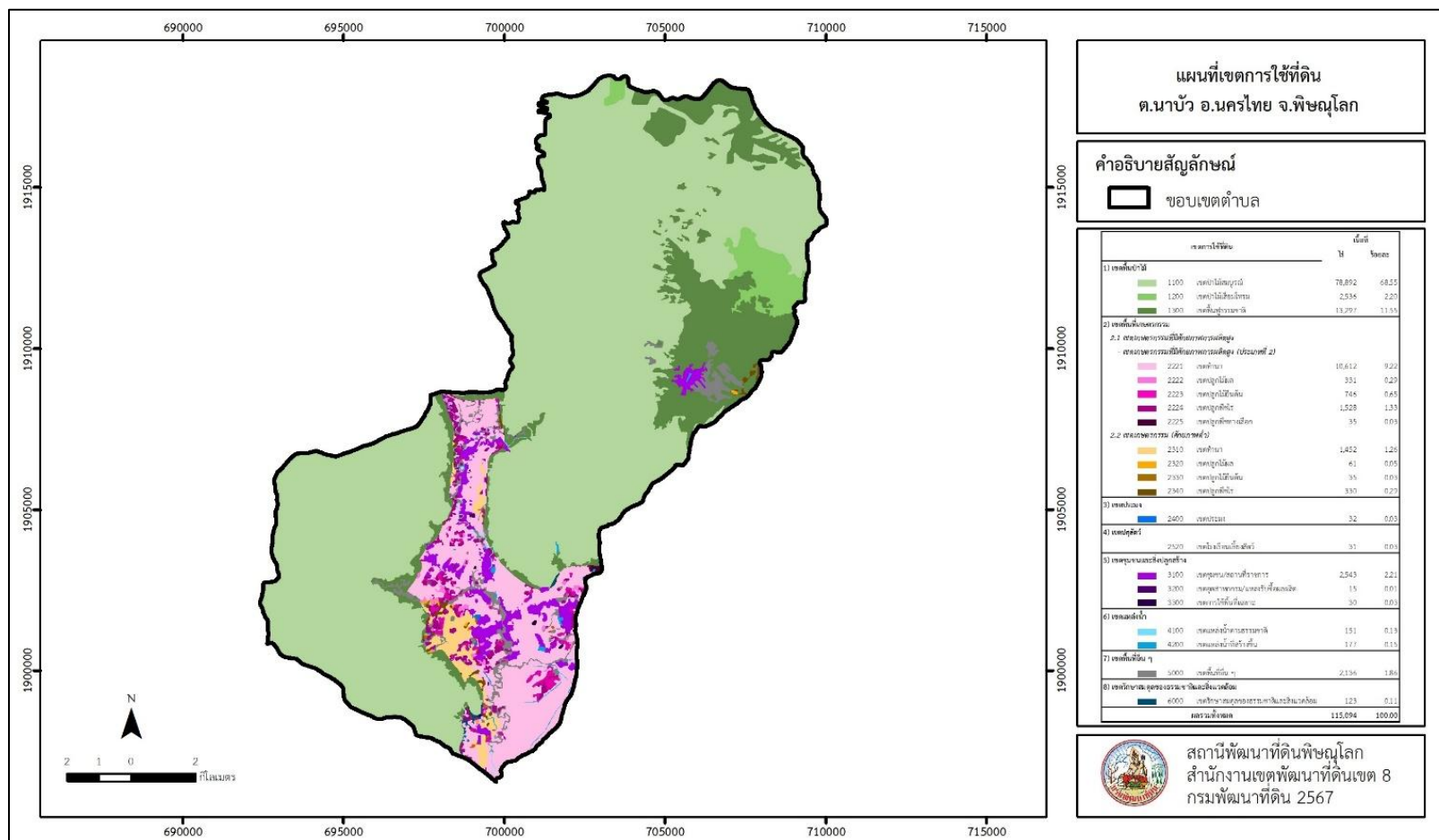
ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
2.3 เขตประมง	32	0.03
2400 เขตประมง	32	0.03
2.4 เขตปศุสัตว์	31	0.03
2520 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	31	0.03
3) เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,588	2.25
3100 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,543	2.21
3200 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	15	0.01
3300 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	30	0.03
4) เขตแหล่งน้ำ	328	0.28
4100 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	151	0.13
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	177	0.15
5) เขตพื้นที่อื่น ๆ	2,136	1.86
5000 เขตพื้นที่อื่น ๆ	2,136	1.86
6) เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	123	0.11
6000 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	123	0.11
ผลรวมทั้งหมด	115,094	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลกแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาบัวไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (3) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (5) ผลิตปุ๋ยหมัก
- (6) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/แปลงใหญ่)

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (2) โครงการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)

(3) ฝ่ายชลประทาน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่นอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้น ๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

1) โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรค แมลง ศัตรูพืช (สำนักงานเกษตรอำเภอนครไทย)

2) การทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ดิน (สำนักงานเกษตรอำเภอนครไทย)

3) ก่อสร้างลานตากผลผลิต (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว)

4) ส่งเสริมการจัดตั้งธนาคารข้าว (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว)

2) เขตประมง

ปล่อยปลาสู่ธรรมชาติคืนความสมดุลสู่ท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

1) การจัดทำระบบน้ำทางการเกษตรเชิงระบบและการจัดทำแผนความต้องการแหล่งน้ำทางการเกษตร (สำนักงานเกษตรอำเภอนครไทย)

2) ขุดลอกคลองอ่าง หมู่ที่ 8 9 10 และ 11 (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2567 ความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินตื้น และการขาดแคลนน้ำ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลนาบัว กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

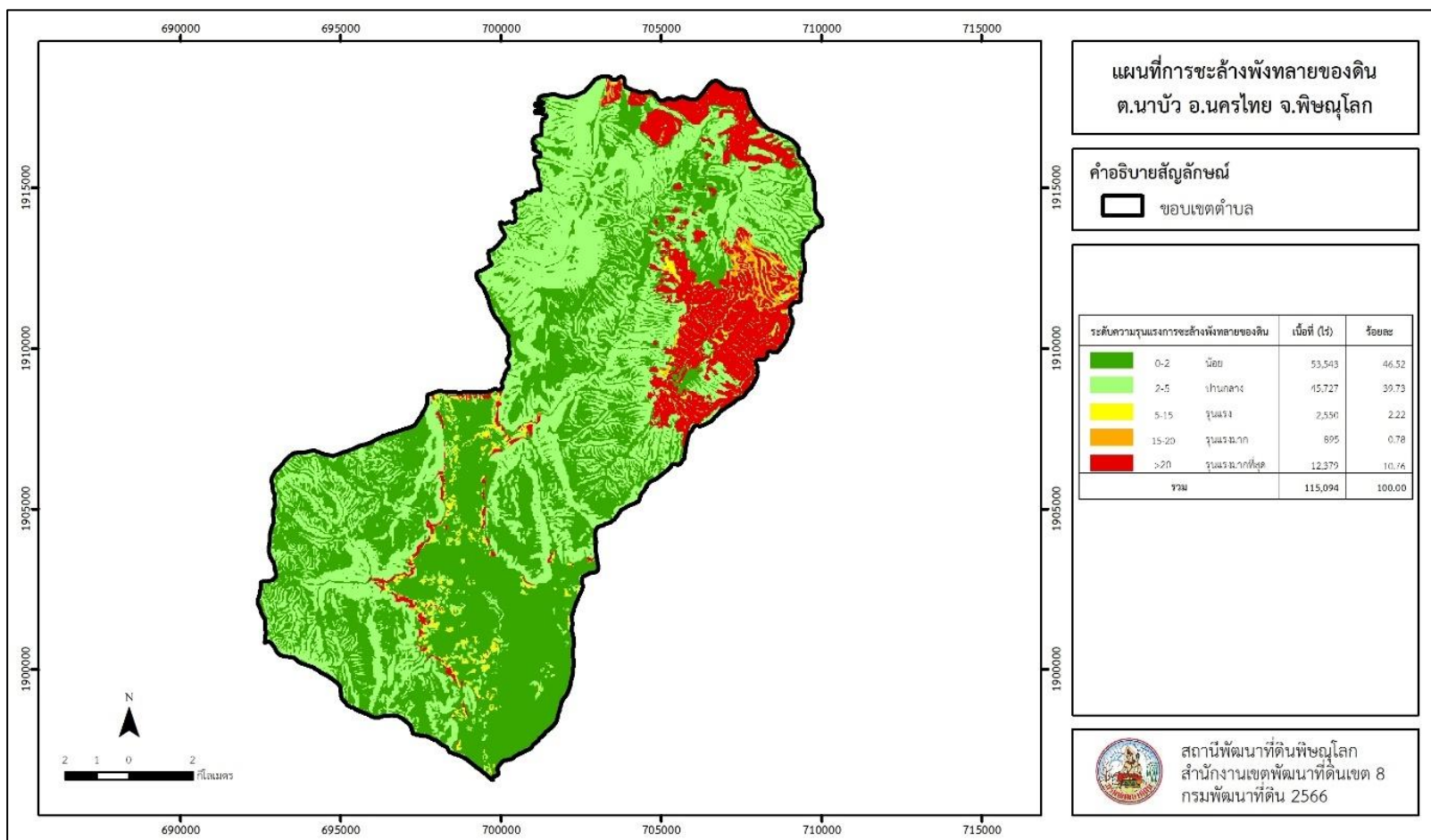
ปัญหาของตำบลนาบัว ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และ จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบล (รูปที่ 7-1) ซึ่งมีเนื้อที่รวม 115,094 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 20% มีจำนวน 12,379 ไร่ หรือร้อยละ 10.76 ระดับความลาดชัน 15-20% มีจำนวน 895 ไร่ หรือร้อยละ 0.78 ระดับความลาดชัน 5-15% มีจำนวน 2,550 ไร่ หรือร้อยละ 2.22 จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 15,824 ไร่ หน้ดินถูกชะล้างลงมาพื้นที่ด้านล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติและอ่างเก็บน้ำ จนดินชั้นไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้โครงสร้างของดินได้รับ

ผลกระทบ ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นน้ำและอากาศในดินสูญเสียไป ธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุมีปริมาณลดลงเนื่องจากพืชนำไปใช้และอินทรีย์วัตถุย่อยสลาย

ปัญหาการขาดแคลนน้ำ นอกจากเกิดจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพ	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u>	82,500
การผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	1. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	37,500
เนื้อที่ 13,252 ไร่	2. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	12,500
	3. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	32,500
	<u>การชะล้างพังทลายของดิน</u>	600,000
	ปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000
2. เขตเกษตรกรรม	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u>	2,042,000
(ศักยภาพต่ำ)	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	112,500
เนื้อที่ 1,878 ไร่	2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	743,750
	3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	75,000
	4. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	37,500
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	48,750
	6. การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	510,000
	7. การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	4,500
	8. การผลิตปุ๋ยหมัก	510,000
	<u>การชะล้างพังทลายของดิน</u>	14,175,000
	1. จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	13,575,000
	2. ปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000
	<u>การบริหารจัดการน้ำ</u>	6,450,000
	1. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	2,100,000
	2. ฝายชะลอน้ำ	3,350,000
	3. โครงการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)	1,000,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,251,500
	2. การชะล้างพังทลายของดิน	14,775,000
	3. การบริหารจัดการน้ำ	6,450,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	24,476,500

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	1) โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรค แมลง ศัตรูพืช (สำนักงานเกษตรอำเภอนครไทย)
1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เนื้อที่ 13,252 ไร่	2) การทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ดิน (สำนักงานเกษตรอำเภอนครไทย)
1.2 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่ 1,878 ไร่	3) ก่อสร้างลานตากผลผลิต (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว)
	4) ส่งเสริมการจัดตั้งธนาคารข้าว (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว)
1.3 เขตประมง	ปล่อยปลาสู่ธรรมชาติคืนความสมดุลสู่ท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 328 ไร่	1) การจัดทำระบบน้ำทางการเกษตรเชิงระบบและการจัดทำแผนความต้องการแหล่งน้ำทางการเกษตร (สำนักงานเกษตรอำเภอนครไทย)
	2) ขุดลอกคลองอ่าง หมู่ที่ 8 9 10 และ 11 (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ)	การปรับปรุงบำรุงดิน														
	การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	200	200	200	200	200	1,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	150,000	พด.
	การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	5	5	5	5	5	25	148,750	148,750	148,750	148,750	148,750	743,750	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
	การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	200	200	200	200	200	1,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	พด.
	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	25	16,250	16,250	16,250	16,250	16,250	81,250	พด.
	การจัดหาปุ๋ยอินโดไมด์	ตัน	30	30	30	30	30	150	102,000	102,000	102,000	102,000	102,000	510,000	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	60	60	60	60	60	300	900	900	900	900	900	4,500	พด.
	การผลิตปุ๋ยหมัก	ตัน	30	30	30	30	30	150	102,000	102,000	102,000	102,000	102,000	510,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. เขต เกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการ ผลิตสูง และเขต เกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) (ต่อ)	<u>การชะล้างพังทลายของดิน</u>														
	จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	500	500	500	500	500	2,500	2,715,000	2,715,000	2,715,000	2,715,000	2,715,000	13,575,000	พต.
	ปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดิน และน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พต.
	<u>การบริหารจัดการน้ำ</u>														
	การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	บ่อ	20	20	20	20	20	100	420,000	420,000	420,000	420,000	420,000	2,100,000	พต.
	ฝายชะลอน้ำ	แห่ง	5	5	5	5	5	25	670,000	670,000	670,000	670,000	670,000	3,350,000	พต.
	โครงการบริหารจัดการผลิต สินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตร เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)	ไร่	100	100	100	100	100	500	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	พต.

หมายเหตุ งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>, 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2566. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว. 2567. วิสัยทัศน์ของตำบล. แหล่งที่มา: <https://www.nabua.go.th/vision>, 1 มิถุนายน 2567.

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก
156 หมู่ 2 ตำบลชัยนาม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
โทร. 055-009824

